Poštnina plačana v gotovini

V Ljubljani, petek 12. februarja 1937

Cena din 1

Slovenski dom

Štev. 34

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Kljub prerekanjem po evropskem časopisju o vmešavanju in nevmešavanju

Francove čete prodirajo naprej

Gibraltar, 12. februarja. o. Nacionalistične čete prodirajo iz Malage nezadržno ob obali proti severu. Na čelu nacionalistov gre oddelek tankov in oklopnih avtomobilov. Nacionalisti niso nikjer zadeli na kak omembe vreden odpor in so vse vesti o protinapadu rdečih izmišljene. Včeraj so nacionalisti zavzeli Motril, ki leži okrog 74 km dalje ob obali. Mesto je padlo brez boja v njihove roke, nakar so motorizirani oddelki začeli prodirati naprej in so ponoči dospeli na pol pota med Motrilom in Almerijo k naslednjim velikim pristaniščem na poti proti Valenciji. Na fronti pred Madridom so nacionalistični oddelki s konjenico na čelu presekali železniško zvezo med Valencijo in Madridom pri vasi Villa de San Antonio. Tu so zaplenili šest tankov. Cesta iz Madrida v Valencijo je v razdalji več kilometrov v oblasti nacionalistov, tako da je promet po njej nemogoč. Vladne čete kljub nekaterim napadom niso mogle doseči pri tej cesti nobenega uspeha.

Francozi se pogajajo z nacionalisti

London, 12. febr. o. Več londonskih listov povdarja pomen prihoda dveh odposlancev francoske Rudniške družbe, ki sta dospela pred dvema dnevoma v Burgos. »Evening Standart« piše, da sta ta dva človeka uradna zastopnika francoskega trgovinskega ministrstva, ki imata nalogo, da se z nacionalistično vlado dogovorita o tem, kako bi se vspostavili normalni, prometni in trgovinski odnošaji med Francijo in nacionalistično Španijo. Francija je doslej zavračala vse pozive nacionalistov, da bi dovolila reden trgovinski in potniški promet z nacionalistično Španijo. Zato so nacionalisti ves promet usmerili čez Portugalsko. Zdi se pa, da so v francoskih vladnih krogih prišli po zavzetju Malage do spoznanja, da je poraz vladnih oddelkov neizbežen in da mora Francija gledati, da si čimprej zagotovi simpatije zmagovalcev. Nekatere vesti govore celo, da je francoska vlada že dala strog nalog, da se meja proti Kataloniji zapre, da bi se nihče več ne mogel spotikati nad odhajanjem prostovoljcev in nad pošiljanjem orožja čez Francijo v Barcelono.

Nesoglasja med rdečimi

St. Jean de Luz, 12. februarja. o. Iz Madrida poročajo, da je pred dvema dnevoma osrednji odbor španske komunistične stranke izdal po radiu proglas iz Madrida vsem Špancem. V tem proglasu, ki je nabit vse povsod po Madridu, je naznačenih nekaj nujnih odredb, ki jih morajo odločujoči ljudje takoj izdati, če nočejo, da se bodo dogodki kakršen je bila Malaga ponavljali. — Treba je takoj odrediti splošno mobilizacijo na vsem vladnem ozemlju. Izvesti je treba več sprememb na poveljniških mestih in združiti vojno vodstvo v eni roki. Treba je neizprosno preganjati vse sumljivce in brezbrižneže ter hkratu začeti s silovitimi napadalnimi boji na vseh delih front. — Komunisti organizirajo za nedeljo v Madridu velike manifestacije, ki naj podpro te njihove zahteve.

Ni dvoma, da so zahteve komunistov naperjene proti anarhistom, ki vidijo v komunistih svoje najhujše nasprotnike. Neuspehe vladnih čet pripisujejo vsi poznavalci razmer dejstvu, da so anarhisti, komunisti in socialisti imeli vsak svoje bojne organizacije in svoje poveljstvo ter niso ravnali po skupnem načrtu.

Že iz poročil vladnih radijskih postaj se more videti, da sta padec Malage in presekanje prometne zveze med Madridom in Valencijo napravila veliko zmedo v vrstah pristašev vlade v Valenciji. Komunistična stranka zahteva, da se takoj mobilizira mladina obeh spolov. Neki madridski komunistični list pravi, da bi padec Madrida pomenil končni poraz vlade, ker po izgubi prestolice ne bi imela več moralne moči za nadaljevanje bojev. Anarhistična radijska postaja v Barceloni pa odkrito pravi, da je zapadec Iruna, San Sebastiana, Siguenze in Malage odgovorna Caballerova vlada.

Kdo je zavzel Malago

Rim, 12. februarja. AA. Italijanski listi reagirajona trditve nekih tujih listov o italijanski udeležbi pri zavzetju Malage. Osebno pišeta o tem sinočnja »Tribuna« in »Giornale d' Italia«. »Tribuna« prinaša članek pod naslovom »Manchester Guardian« trdi, da je zavzetje Malage italijanska zmaga. List rekapitulira trditve omenjenega lista, da se je 6. januarja izkrcala na južnem Španskem 12.000 Italijanov in mnogo vojnega materijala, in da so te sile dejansko zavzele Malago List navaja tudi trditve, da so pri zavzetju Malage sodelovali tudi nemški bombniki. Oba italijanska lista poudarjata, da v pristojnih italijanskih krogih nimajo o teh stvareh niti pojma. Na Španskem, pravi list, se na obeh straneh bori mnogo prostovoljcev vseh mogočih strank. Kdor pozna junaškega duha italijanske mladine, pravi list, more misliti, da se v taboru španskih nacionalistov bore tudi italijanski prostovoljci.

Vesti z bojišč

Tenerifa, 12. februarja. AA. Havas: Tukajšnji radijski klub objavlja, da je včeraj 15 nacionalističnih letal vršilo izvidniške polete nad Madridom. Nacionalisti so tudi napadli cesto, ki veže Madrid, z Valencijo. Zavzele so vas Orgando. Tanki in oddelki nacionalis. so napadli jarke miličnikov ob reki Manzanares in jih zavzeli v dolžini pet milj. Sovražnik je pustil na bojišču 800 mrtvih in 100 ranjenih. Nacionalisti so zavzeli vrhove nad cesto, ki vodi proti Valenciji. To je edina zveza rdečih iz Madrida z Valencijo.

Med bombardiranjem barcelonske luke je bil potopljen neki tuji parnik — tank, ki je bil v luki. Neki drugi parnik je bil hudo poškodovan. V bližini Bilbaa so nacionalsitične ladje ujele neki sovjetski parnik, ki je bil poln orožja.

Jubileji Katoliške Cerkve

Vatikan, 12. februarja. o. Včeraj je vatikanska državica proslavila važen jubilej. Poteklo je osem let, odkar je bil podpisan sporazum med sv. stolico in italijansko vlado, po katerem je Cerkev dobila nazaj svojo politično neodvisnost. V proslavo obletnice tega dogodka, so bili včeraj vsi vatikanski uradi zaprti. Zunanje slovesnosti in sprejemi so odpadli, ker mora sv. oče še zmeraj biti po navodilu zdravnikov v postelji. Sveti oče pa je bil ves dan zelo dobre volje, ker je dobil iz vsega sveta veliko čestitk k obletnice sprave z Italijo.

Danes praznuje Vatikan in ves katoliški svet 15 letnico kronanja Pija XI. za vesoljnega poglavarja katoliške Cerkve. Doba njegovega vrhovnega pastirovanja v mestu Sv. Petra pade v najtežje evropske čase. Nobena doba ni bila tako sovražna vsem notranjim in zunanjim spremljanjem katoliške Cerkve in katoliškega nauka, kakor je današnja. Da je Cerkev v vseh teh časih ostala zmagovita kljub vsem težkim in krvavim preskušnjam po svetu, je velika osebna zasluga sedanjega njenega kneza, ki je z veliko modrostjo in srečo vodil njeno usodo. 15 let vladanja Pija XI. nosi dva neizbrisna razmerja med Cerkvijo ter med posameznimi državami. Prvo je zasluga velike papeževe vneme za misijonstvo, drugo pa je posledica njegovih političnih in diplomatskih sposobnosti.

Za 15 jubilej izvolitve za vladarja katoliške Cerkve je Pija XI. dohitela še težka osebna preizkušnja v hudi bolezni, zaradi katere se je ves svet bal, da ne bo sv. oče več učakal pomladi. Toda molitve, ki so jih katoličani vsega sveta darovali za zdravje svojega duhovnega vladarja, niso bile zastonj. Upajmo, da bo Bog Pija XI. še dolgo ohranil Cerkvi in vsemu katoliškemu svetu.

Nova poročila o „redu in miru“ v Moskvi

Notranji in zunanji nasprotniki Sovjetske Rusije

Varšava, 12. febr. o. Kljub uradnim sovjetskim poročilom, da je v Rusiji vse mirno in da že 10 let ni tam sledu o kaki politični opoziciji, vendar poljski, nemški, italijanski in skandinavski listi prinašajo nove vesti o notranjem prerivanju in nesporazumljenjih v vodstvu sovjetske politike. Brez ozira na to, da se aretacije opozicionalcev nadaljujejo tako v mestih kakor na podeželju, se trdovratno vzdržujejo vesti o sporih med armado in med Stalinom. Po poročilih iz Moskve je bil med vojnim komisarjem **Vorošilovim** in vrhovnim poveljnikom rdeče armade na Daljnem vzhodu, znanim **Blücherjem**, sklenjen dogovor. **Po tem dogovoru se bo v sovjetski Uniji čimprej ustanovila vojaška diktatura.. Blücher bo obdržal vrhovno vojaško in politično poveljstvo nad ruskim Daljnim vzhodom, Tuhačevski, ki se nahaj v lubjanskih zaporih, bo dobil vojaško-politično diktaturo nad evropsko Rusijo in rusko srednjo Azijo, Vorošilov bo pa ostal vojni komisar in predsednik vojaškega komisarijata. Glede Stalina je triumvirat sklenil, da ga bodo konfinirali. (?)**

Temu se pridružuje vedno bolj naraščajoča **napetost med sovjetsko Unijo in pa Poljsko.** Organ poljske generalitete, »Polska Zbroyna«, piše v uvodniku, da se je že po sklenitvi pakta o nenapadanju med Poljsko in Nemčijo, ki je strmoglavil vse načrte Litvinova, v vsej sovjetski Rusiji začela strupena protipoljska kampanja, ki se je pa v zadnjem času poostrila do skrajnosti. Poljska javnost se doslej za to ni veliko brigala, ker ve, da imajo take kampanje v sovjetski Rusiji načadno namen, **da prikrivajo ljudstvu neuspehe sovjetske zunanje politike, toda sedaj je ta borba dosegla tak višek, da se tudi poljski listi ne morejo več vzdržati. Ta strupena protipoljska smer sovjetske oficielne politike je prišla tudi do izraz na zadnjem kongresu sovjetov, tako da bo Poljska morala to tendenco vsekakor upoštevati. To pa zlatsi zaradi tega, ker Sovjeti z obilnimi denarnimi sredstvi skušajo tudi na Poljskem organizirati nekako ljudsko fronto po francoskem zgledu in so pokupili že precejšnje število časopisov, ki napadajo zlasti zunanjo politiko poljske vlade.** Vse to bo imelo za posledico, da bo Poljska odslej morala posvečati čimvečjo pozornost sovjetski Rusiji in poljsko-ruski meji pa tudi politiki onih držav, ki na mejah Poljske vzdržujejo najintimnejše zveze s sovjetsko Unijo.

V zvezi s tem poljski listi pišejo o zadnji preusmeritvi češkoslovaške politike, ki se je navezala docela na Rusijo. Kljub lahnemu zboljšanju odnošajev, ki ga je bilo opaziti pred nekaj meseci pri češko-poljskih razgovorih, vendar ni prišlo v odnošajih med obema bratskima državama do kake spremembe. Zlasti je pa vzbudila veliko ogorčenje v poljskem tisku in javnosti knjiga češkoslovaškega polanika v Bukarešti Jana Sebeja o zunanji politiki Male zveje. V tej knjigi je napisal uvod češkoslovaški zun. minister Krofta. Zaradi te knjige je poslanec Valewski vložil interpelacijo na zun. ministra Becka, v kateri pravi, naj to knjigo, ki je sovražna poljskim političnim stremljenjem in ki se zavzema za politično sodelovanje s Sovjeti, prepove. Hkratu pa naj minister pojasni, kakšni politični nagibi so povzročili izdajo te knjige in kakšno je ozadje češkoslovaške zunanje politike.

Trocki toži komuniste

Basel, 12. februarja. o. Leo Trocki je vložil tožbo proti izdajateljem in urednikom švicarskih komunističnih listov »Worwärts« in »Freiheit«, češ da sta ga ta dva lista žalila s tem, ko sta priobčala neosnovane napade in izmišljene obdolžitve proti njemu. Da je Trocki pisanje teh dveh listov ob zadnjem moskovskem procesu izrabil za tožbo, je treba iskati razloga v tem, da namerava ob razpravi proti tem listom predložiti ves dokazilni materijal, s katerim bo izpričal svojo popolno nedolžnost, pri protiboljševiških zarotah v Rusiji. Hkratu pa namerava ob tem procesu pred evropsko in svetovno javnostjo razkrinkati Sovjete in Stalina.

Letalo je padlo na berlinsko ulico

Berlin, 12. februarja. AA. (Havas). Včeraj se je pripetila huda letalska nesreča ki je terjala pet življenj. Neko Junckersovo letalo je dopol. strmoglavilo na eno izmed najbolj živih ulic severnega Berlina Letalo je eksplodiralo in padlo na zemljo, ker se je zadelo ob električni kabel visoke napetosti. Več tramvajskih nameščencev in pasantov se je nevarno opeklo z bencinom, brizgnil je na vse strani, ko je letalo padlo na tla. Neki tovorni avto, ki je bil blizu kraja nesreče, je popolnoma zgorel.

Sestanek Balkanskega sporazuma

Belgrad, 12. februarja. m. Za jutri pričakujejo tu prihod romunskega zunanjega ministra Viktorja Antonesca, ki se bo predvidoma na svojem potovanju v Atene, kjer bo zasedal svet Balkanskega sporazuma, ustavil za nekaj časa v Belgradu. Jugoslavijo bo na tej konferenci zastopal predsednik dr. Milan Stojadinovič, tja pa bo odšlo tudi večje število naših časnikarjev. Dr. Stojadinovič se v Solunu sestane z Arasom.

Ankara, 12. februarja. m. Turški zunanji minister Tevfik Ruždi Aras bo zvečer odpotoval iz Ankare v Atene, kjer bo prisostvoval konferenci sveta Balkanskega sporazuma. Istočasno z zasedanjem ministrov držav Balkanskega sporazuma bo v Atenah tudi izredna konferenca časnikarjev agencij omenjenih držav.

Lindberg je odletel iz Palerma v Tunis ter od tam nadaljeval pot v Tripolis, da obišče maršala Balba.

Začetek smuških tekem v Chamonixu

Chamonix, 12. februarja.

Naši tekmovalci so takoj po prihodu v Chamonix, čeprav so bili silno utrujeni od dolgega potovanja, pričeli s treniranjem. Praček in Heim sta najprej vadila smuk. Ta proga je dolga 4 km in so se naši tekmovalci o njej izrazili, da je precej težavna. Pokazali pa so že takoj pri prvem poizkusu na tej progi odlične kondicije.

Na današnjem sporedu je štafetni tek na progi 4×10 km, ki se ga bodo udeležili tudi Slovenci: Knap, Klančnik Lojze, Smolej in Žemva. Spored nadaljnjih tekmovanj v Chamonixu je ta-le: Jutri, v soboto, smuk, v nedeljo skoki, v ponedeljek slalom, v torek tek na 18 km, v sredo skoki in kombinacija, v četrtek je prost dan, zadnji dan, v petek, pa bo tek na 50 km.

Otvoritev tekem je bila včeraj in to nad vse slovesna. Navzoči so bili vsi tekmovalci in predstavniki zvez, ki so poslale na ta tekmovanja svoje zastopnike. Snežne razmere so zelo dobre in zato pričakujejo, da bodo tekmovalci dosegli povoljne uspehe. — Ko so naši tekmovalci prestopili francosko mejo, so jih tam sprejeli člani francoske smučarske zveze in jih po prisrčnih pozdravih odpeljali v hotel, kjer bodo nastanjeni.

Vesti 12. februarja

Svetovni kongres brezbožnikov se je pričel v nedeljo, ko se je v Manilli končaval svetovni evharistični kongres. Kongres je sklenil ustanovitev brezbožniške internacionale, mednarodnega fonda proti veri, izmenjavanje skušenj v boju proti Bogu. Potekal je v geslu »vse cerkve sveta bomo zažgali«. To je komunistični in boljševiški odgovor na evangeljsko geslo »peklenska vrata je ne bodo premagala«.

Pogodbo glede oborožitve Dardanel je včeraj sprejel japonski kronski svet. Pogodba je, kakor znano, prišla na pobudo Anglije in je naperjena predvsem proti Rusiji.

Letalo so ukradli pariški policiji trije neznanci in z njim odleteli na jug, najbrž v Barcelono. Ker so take tatvine v Franciji zadnje čase običajne, je gotovo, da policija tatov ne bo izsledila.

Rooseveltov zakonski predlog o preosnovi vrhovnega sodišča je v prvem delu sprejela zbornica. Za predlog je glasovalo 315, proti njemu pa 75 poslancev.

Umrla je Andrea Salome, katere ime poznajo kulturni krogi zaradi njenih ljubezenskih zvez s Friedrichom Nietzhejem ter pesnikom Rainerjem Mario Rilkajem.

Bivši bojevniki morajo preprečevati mednarodne spore, to je naloga njihovih organizacij. V tem smislu je govoril pred dvema dnevoma francoski zunanji minister Delbos na večerji ob mednarodnem sestanku Invalidskih in bojevniških organizacij.

Potres so čutili v Alžiru v okolici mesta Constantine. Prebivalstvo je v strahu pobegnilo iz hiš na polje.

Proračun so morali naknadno sprejeti v francoski zbornici in sicer za lanski december. Proračun je senat zadrževal, da ga zbornica ni mogla odobriti v pravem času.

Čilski ognjenik Leima je začel bruhati. Izbruh je spremljal tudi potres, ki je več rek vrgel iz njihovih strug, pri čemer je nekaj ljudi utonilo.

„Teden v slikah“

Jutri izide tretja številka naše ilustrirane priloge, ki jo bodo zopet prejeli le oni naši naročniki, ki so nam sporočili, da so pripravljeni dodati k mesečni naročnini za naš dnevnik še 2 Din. »Teden v slikah« prinaša na osmih straneh polno zanimivih slik iz domovine in iz tujih krajev. Opozarjamo one naše naročnike, ki žele prejemati ilustrirano prilogo, naj se takoj priglase z dopisnico upravi našega lista.

Nova albanska zbornica je začela svoje seje s prestolnim govorom kralja Zoguja, ki je dejal, da je Albanija v prijateljskih odnošajih s svojimi sosedami.

Sporazum med Finsko in Rusijo ne bo nič posebnega in ne bo uhajal iz okvira ZN. Tako je dejal finski zun. minister Holsti pri odhodu iz Moskve, kjer se je razgovarjal z vsemi vodilnimi sovjeti.

Stavke v ameriški avtomobilski industriji je konec, tako je vsaj dejal guverner države Michingan, kjer tovarne General Motorsa stoje.

Politične vznemirjenosti na Grškem ni, kakor poročajo nekateri tuji listi, ki so objavili neresnične vesti o pripravljanju nekega upora in o političnih aretacijah.

Italijansko izseljevanje v prekomorske kraje vsebolj pada, tako se je lani izselilo 41.000 ljudi, vrnilo domov pa 32.000. Pred fašizmom je števiło izseljencev znašalo letno 300.000.

Davke bo znižala nova japonska vlada in sicer tiste, zaradi katerih je padla stara vlada. Znižanje bo znašalo kakih 300 milijonov jenov, to je čez 2 milijardi dinarjev.

100 najmodernejših letal za obrambo Južne Afrike je naročila vlada Južnoafriške zveze v Angliji. Vrh tega pripravlja tudi načrte za zgraditev orožarn. Ustanovila je tudi poseben obrambni odbor.

Mine s španskih obal prinaša morje pred francoska pristanišča, tako da jih mora francoska vojna mornarica loviti in razstreljevati.

Nacionalizacijo vse turške industrije pripravlja gospodarsko ministrstvo, ki bo s posebnim zakonom vso zasebno industrijo postavilo pod državno nadzorstvo.

Predsednik francoske vlade Leon Blum bo imel v nedeljo na konferenci socialistične stranke za pariško predmestje Monrouges velik govor o francoski notranji politiki.

Holandska prestolonaslednica Julijana in njen mož sta odpotovala iz Budimpešte na francosko riviero in sicer z avtomobilom. Pred odhodom sta večerjala z nadvojvodo Jožefom Habsburškim.

Pastirsko pismo glede pariške svetovne razstave je izdal pariški nadškof kardinal Verdier. Zdi se, da zaradi tega, ker francoski desničarski krogi na vse načine skušajo preprečiti, da bi se razstava pravočasno začela, ker bi to pomenilo padec Blumove vlade. Kardinal pravi, da so katoličani dolžni, da podpirajo dela za razstavo po načelu: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega!«

Guverner francoske narodne banke Labeyrie namerava baje odstopiti, menda zaradi finančne politike Blumove vlade.

Letalec Rosemeyer z ženo, slovito rekorderko Beimhornovo, je pri poletu iz Capetowna na južnem koncu Afrike moral pristati zaradi pomanjkanja bencina, blizu Budimpešte

Mariborsko obč. gospodarstvo

Maribor, 11. februarja.

Nocoj je bila na mestnem magistratu proračunska seja mariborskega mestnega sveta pod vodstvom župana dr. Juvana. Seja je bila prav živahna in razgibana ter je pokazala, da je občinski svet v svoji sedanji sestavi zelo gospodarsko usmerjen ter mu je dobrobit mestne občine zelo pri srcu. Videlo se je to iz vse stvarne debate, ki je bila to pot v resnici stvarna, ker se socialisti, ki so sicer sejo s svojimi brezpomembnimi govori zavlačevali, proračunske seje niso udeležili. Današnja proračunska razprava pa je tudi nazorno pokazala, da se nahaja občinsko gospodarstvo v dobrih rokah in da Mariborčani sedanjemu vodstvu mestne občine lahko mirno zaupajo.

Varčno gospodarstvo

to je prvi vtis, ki ga dobi vsakdo, ki proučuje številke novega proračuna za leto 1937-38. Proračun je predvsem realen, ne vsebuje nobenih fantastičnih načrtov, ki bi ostajali samo na papirju, stvarno računa samo s tem, kar je v današnjih časih izvedljivo. Proračun je uravnovešen, vsi izdatki so kriti s predvidenimi dohodki, poleg tega pa je sestavljen v znamenju velikega varčevanja. Kljub temu, da ima Maribor tudi v novem proračunu izmed vseh jugoslovanskih avtonomnih mest najnižje doklade na direktne davke — predvidena je 40 odstotna doklada — vendar so se izdatki uredili tako, da ni bilo treba zvišati nobenega davka in uvajati nobene nove takse.

Veliko razumevanje za socialne in kulturne potrebe

to je drugi vtis iz proračunske debate. Sedanja občinska uprava je pokazala, da misli dalekovidno. aZradi tega je mestni svet na proračunski razpravi znova povdaril zahtevo po zakonu o minimalnih mezdah, ki bo prinesel istočasno tudi starostno zavarovanje delavstva. aZ Maribor z njegovo cvetočo tekstilno industrijo je to največje važnosti, saj se bo znašlo drugače mesto v pravi katastrofi, če konjunktura v tej industrijski panogi nenadoma odpove. Izdatki za socialne svrhe so v novem proračunu zopet porasli. Kako dobro ima Maribor urejeno svoje socialno skrbstvo, nam je predočilo predvsem predavanje znanega praškega socialnega delavca podžupana dr. Zenkla. Iz podatkov, ki jih je navajal za Prago, smo ugotovili, da procentuelno ne zaostajamo glede izdatkov za socialno skrbstvo prav nič za Prago, v mladinskem skrbstvu pa to veliko napredno mesto celo prekašamo. **Le naša hiralnica je še neurejena in neprimerna ter bo treba tudi v tem pogledu nekaj ukreniti.** Prvič je vnešen v nov proračun večji izdatek za dnevno otroško zavetišče v Magdalenskem predmestju, ki pa se je že sedaj izkazalo kot premajhno. Veliko razumevanje kaže vodstvo občine tudi za kulturne potrebe msta. Pri proračunski debati se je upravičeno naglašalo, da je občina dolžna skrbeti za mariborsko gledališče, posebno v tem času, ko naša kinopodjetja izvajajo izključno nemške filme.

Mestna podjetja

tvorijo v novem proračunu oddelek zase. Pokazala se je nepraktičnost sedanjega načina enotnega budžetiranja za kameralistični in gospodarski del občinske uprave in mestna občina bo podvzela korake, da se bo že prihodnji proračun delal ločeno. Mestna podjetja se morajo voditi povsem trgovsko, njih prebitek pa mora pomagati lajšati davkoplačevalcem davčna bremena. Ni v skladu s prakso v davčnem postopanju napram državnim, banovinskim in zadružnim gospodarskim ustanovam, da morajo mestna podjetja plačevati vse državne in banovinske davščine, kakor zasebna podjetja. Mestna podjetja služijo skupnosti, kakor zadruge, ne pa koristim posameznika. Zaradi tega **je mestni svet zahteval, da se mestna podjetja v celoti oprostijo vseh davkov.**

Občinska javna dela v novem proračunskem letu

so bila predmet zanimive debate. Ureditev Trga Kralja Petra je zagotovljena z rednimi proračunskimi sredstvi. Načrti za ureditev Slovenskega trga pa so že izdelani ter je upati, da bodo kmalu tudi odobreni. Gmotna sredstva za celotno ureditev trga in tlakovanje Tattenbachove ulice še niso v celoti zagotovljena in če ne bodo zadostovala, se bo uredil letos samo vzhodni del Glavnega trga, zahodni pa prihodnje leto. Posebno pozornost bo občinska uprava posvečala ureditvi cest, ki jih je treba skoraj z izjemo že tlakovanih na novo popraviti ter jim utrditi cestišče. S sredstvi proračuna ter s pomočjo Pomožne akcije se bo dalo veliko napraviti. Obnovilo se bo poleg tega 10.000 kvadratnih metrov asfaltnega tlaka ter na novo zgradilo 1000 m kanalov. **Najnujnejša naloga pa je zgradba zasilnih stanovanj za delavce in brezposelne.** Občina jih bo začela letos graditi in to iz sredstev kupnine, ki jo dobi od države za vojašnice. Nova delavska stanovanja se bodo gradila na mestni periferiji na desnem bregu Drave, stavbišča pa bo morala občina kupiti. Sramotne barake in vagoni v Dajnkovi ulici bodo izginile. Zgradba nove carinarnice in nove tržnice sta dva velika načrta, s katerima se občinska uprava peča. Sredstva za zgradbo carinarnice so zagotovljena iz kaldrminskega fonda, priprave sicer napredujejo počasi, upati pa je, da se bodo gradbena dela lahko prihodnjo pomlad pričela.

Javnost je lahko hvaležna

tako so se glasile izjave posameznih govornikov v splošni proračunski debati. Da je to tudi resnica, omenjamo samo ureditev nekaterih pasivnih mestnih podjetij, predvsem avtobusnega prometa, ki je bil vsa prejšnja leta globoko pasiven, v novem proračunskem letu pa izkazuje prvič od svojega obstoja aktivnost, poleg tega pa ima sedaj že sedem novih krasnih avtobusov. Prav tako je prepričevalen dokaz dobrega gospodarstva ureditev vprašanja mestnih dolgov. V najhujših letih krize je občina odplačevala anuitete in obresti z največjo točnostjo. Največji njen uspeh pa je vrnitev 18 milijonskega posojila Mestni hranilnici. Javnost se še ne zaveda, kakega pomena je bil ta uspeh. Če občina ne bi dobila posojila pri Hipotekarni banki ter ne bi pomagala Mestni hranilnici na noge, bi morala v novem proračunu že vnesti visoko postavko izdatkov za svoj denarni zavod, da ga vzdrži na površju ter mu omogoči životarjenje. Sedaj pa mu je enkrat krepko pomagal n anoge ter mu znova odprla vrata v boljšo bodočnost. Iz novega proračuna je tudi že razvidno, da bo občina v tem letu uredila pereče vprašanje svojih delavcev in nameščencev, ki niso pragmatično nastavljeni. Pripravljata se službena reda za delavce in uradnike, ki bosta obojim zagotovila stalno bodočnost in preskrbljeno starost.

Novi proračun

je bil po teh ugotovitvah v splošni debati sprejet brez vsakih izprememb in skoraj brez razpravljanja. Kakor smo že svoječasno poročali, predvideva skupno 57.210.170 din izdatkov in prav toliko dohodkov. **Izdatki** so sledeči: Prejemki mestnih uslužbencev in preskrbnine 6,406.250 din, splošna mestna uprava 1,096.900, mestne davščine 266.500, mestni dolgovi 8,382.600, ceste, ulice, trgi, parki 2 milj. 410.890, gasilstvo 174.500, zdravstvo 2,053.500, socialno skrbstvo 3,000.390, šolstvo 1,380.555, znanost, umetnost, prosveta 263.900, obrt, trgovina, tujski promet 190.000, vojaštvo 20.000, raznoterosti 1 milj. 64.390, mestna podjetja 30,499.800 din, **skupaj 57 milijonov 210.170 dinarjev.**

Dohodki: Splošna mestna uprava 249.290 din, mestne davščine 16,848.080, mestni dolgovi 6 milj. 41.340, ceste, ulice, trgi, parki 810.950, socialno skrbstvo 31.600, šolstvo 67.310, raznoterosti 70.000, mestna podjetja 33,091.600, skupaj **57,210.170 din.**

Regulacijski sklad predvideva posebej 470.000 dinarjev dohodkov in toliko izdatkov.

Nagle vremenske spremembe

Ljubljana, 12. februarja.

Na pustno nedeljo je ves dan vladalo ne samo v Ljubljani, marveč po vsej Sloveniji za ta čas izredno lepo, jasno in toplo vreme. Najvišja temperatura je znašala 10 stopinj nad ničlo. Vrstile so se nato ta teden nagle vremenske spremembe. Bilo je vreme zelo muhasto. V ponedeljek je bilo megleno in čemerno Nekoliko je rosilo. Pustni torek je bil res pust, mrk in meglen. Pepelnična sreda je nam prinesla zopet lepo in pa sončno vreme. A četrtek so zapihali v višinah mrzla vetrovi. Že dopoldne je začelo polagoma deževati. Pojavljal pa se je tudi mrzel val, ki je popoldne povzročil, da je začela z višin leteti sodra. Pozno zvečer pa je zasnežilo. Snežilo je pretrgoma celo noč tako daje do davi padlo na prostem do 3 cm snega. V četrtek je bila najvišja temperatura 4.2° C nad ničlo, davi najnižja pa 1.2° C, ob 7 pa je bila že 2 stop. C. Meteorološki zavod je do davi znaznamoval, da je bilo v 24 zadnjih urah 12.2 mm padavin. Sneg je drugače južen in so zato ulice spremenjene v brozgo. — Mestni delavci, pomnoženi s kadrom brezposelnih so začeli čistiti ulice in glavne prometne žile že od davi zgodaj. Ljubljanica je v zadnjih dneh zaradi tajanja snega narasla do brežnih višin, toda za enkrat ni nevarnosti, da bi nastopila na Barju kaka večja povodenj.

Drugače sneži v skoraj vseh predelih Slovenije. Po planinah so vladali hudi snežni viharji. Burja močno razsaja po gornjem Krasu. Veliki snežni zameti so v snežniških in kočevskih gozdovih.

Sprva je po noči polagoma in v presledkih naletaval droban sneg, tudi davi je sneg še pomišljal, ali naj bi se vsul v gostih kosmih nad pokrajino. Okoli 8.30 pa je nad mestom zavalovilo veliko snežno zagrinjalo, iz katerega so se vsuli gosti kosmi na ravan in mesto. Začelo je močno snežiti. To je velika nada za smučarje, da bodo v nedeljo deležni smučarskega blagoslova.

Filmi

»Ženski raj« (Matica). Naslov je običajno filmski, a stvar ni tako huda. »Ženski raj« je namreč velika modna trgovina, v kateri se znajdejo po operetni zamisli preizkušenega dunajskega recepta stari bolj ali manj simpatični znanci Svetislav Petrovič, Leo Slezak, pevka Ainö Berge in pa najboljša in najsimpatičnejša izmed njih Hortense Raky, ki jo poznamo iz »Burgtheatra«. Stvar se razvija s sodobnimi operetnimi pripomočki: kriza, prepevajoče prodajalke, šefi, ki se zaljubijo v postrežnice, ki znajo s čudovito eleganco nositi najbolj zapletene toalete, itd. Toda film je opereta, zato je v njem skoraj vse opravičljivo, saj je opereta parodija resničnosti. Vrh tega pa ima stvarca zadosti humorja, veliko besedne komike, ki prija tudi inteligentnemu človeku, precej duhovitosti in prisrčnega igranja, da ne omenimo dobre želje. Opereta za oddih, boljša kakor dosti slabših.

Zanimivo predavanje

Ljubljana, 12. februarja.

Zanimivo predavanje bo danes zvečer v novi frančiškanski dvorani. Pod naslovom »Narodno življenje in običaji v Jugoslaviji« bo predavatelj g. Julij Rogulja, ki je priznan fotostrokovnjak tovarne Gevaert, obravnaval z gledišča popotnika in opazovalca vrsto najzanimivejših in najbolj svojskih prizorov iz življenja naših pokrajin ter šeg, ki so se neodvisno druga od druge razvijale pod vplivom različnih kultur. Vso to pestrost, ki je v takem izboru še nismo imeli prilike videti, je predavatelj posnel in nam jih bo pokazal s 150 diapozitivi, ob katerih bo govora tudi o estetskih in tehničnih posebnostih izbiranja motiva ter izbiranju negativnega materiala. Tako bo predavanje seveda bolj reportažno in poljudno, koristno za vse, ki se zanimajo za fotografijo in narodno blago. Vsem je ustreženo tudi s tem, da ni vstopnine.

Smrtna nesreča 70 letnega berača

Celje, 11. februarja.

V sredo 10. t. m. se je peljal g. Anton Ulaga tegovec v Celju z avtomobilom iz Celja v Konjice. Pred klancem med Frankolovim in Konjicami je videl stopati po desni strani ceste počasnih nesigurnih korakov starega reveža. Tik preden je avto privozil do njega, je starček cesto dvakrat prekrižal. Ko je šel drugič čez cesto, je g. Ulaga zavrl, vendar je svetilka od avtomobila zadela v nesrečneža tako močno, da se je zgrudil v nezavest, čez deset minut pa je izdihnil. Na kraj nesreče je g. Ulaga takoj poklical uradno komisijo, ki je ugotovila dejanski stan.

Nesrečno umrli je okrog 70 let star revež, ki je beračil v tamošnji okolici, njegovo ime je doslej še neznano.

POSTNE PRIDIGE v stolnici bo imel prevzvišeni gospod škof dr. Gregorij Rožman vsak petek zvečer ob 7. Naslov njegovih pridih bo: »Zavrženi Jezus«. Prva pridiga bo danes. Ob tri četrt na 7 bodo litanije in kratek križev pot, nato postna pridiga.

Statistika o pravdah

Po civilnopravdnem postopku so okrajna sodišča pristojna v civilnospornih zadevah za vrednost do 12.000 din. Sodijo pa lahko tudi o zadevah, ko gre za višje zneske, to v primeru, ko si stranke pogodbeno izgovorijo pristojnost okrajnih sodišč. Ljubljansko okrajno sodišče je sedaj sestavilo podrobno statistiko o svojem poslovanju. Številke kažejo prav značilno sliko za naše sedanje gospodarske in gmotne prilike.

Okrajno sodišče, kjer so 4 oddelki določeni samo za civilne pravde, je za preteklo leto izkazalo **11.776 civilnih tožb, predlanskim pa 10.078.** Velike civilne pravde, ko gre za zneske do 12.000 din in še večje, so napram letu 1935 lani nazadovale od 4935 na 3935. Močno pa so se pomnožile opominjevalne tožbe, ki jih je bilo lani 4242, predlanskim pa 3498. Bagatelnih tožb je bilo lani 1444, predlanskim 1360. Dvig manjših tožb torej izkazuje v končnem rezultatu višje število tožba. Menični procesi so lani nazadovali.

Pri tožbah je šlo za bagatelno nizke svote, pa tudi za vsote do 100.000 din. Vložene so bile tožbe za 18 din, 50, 100 din in višje. Poznavalci sodnijskih razmer so izračunali, da so se Ljubljančani in okoličani lani tožarili za čedne vsote, katerih skupni znesek presega **nad 15 milijonov** dinarjev. Mnoge pravde so bile kratke, nekatere pa trajajo že nad 2 in celo 3 leta. Te bodo prav drage.

Najnovejša vesela in zabavna komedija:
SLEPA POTNIKA
v kateri dominirata in zabavata občinstvo do solz priznana komika:
PAT in PATACHON
Premiera jutri v kinu SLOGI

Javna higijena Ljubljane

Ljubljana, 12. februarja.

Ljubljana ima sloves čistega mesta. Povečanje povečini tlakovanih cest in ulic, podaljšanje kanalizacijskega omrežja, zboljšanje načina pobiranja smeti ter odpadkov, odprava odprtih jarkov z delno stoječo vodo, dovršitev regulacijskih del Ljubljanice, glavno pa asanacija novopriključenih občin bo tozadevni sloves Ljubljane še povečala.

Splošna čistoča mestnih ulic je z velikim napredkom tlakovanja močno pridobila. V prošlem letu je bila tlakovana Cojzova cesta in njen podaljšek do pričetka Bleiweisove ceste. Ureditev cestišča najbolj frekventiranih cest, zlasti onih z velikim vozovnim prometom, po katerih se goni živina v smeri proti klavnici in katerih onečiščevanje je najmočnejše, je tozadevno prvenstvena zdrastvena potreba.

Oba mestna pometalna stroja bo treba precej modernizirati, da ne bo prah, ki se ob suhem vremenu dviga za njima, tako občutno dražil okolice in tako sam pospeševal nehigijeno. Leta 1929 je mestno poglavarstvo izdalo dodatno h cestnopolicijskemu redu uredbo o higijeni na cestah, dvoriščih in v stanovanjih. V prošlem letu je mestni svet na predlog mestnega fizikata sklenil izdati popolnejšo odredbo o varstvu čistoče in higijene v Ljubljani ter preprečevanju kužnih bolezni, ki je po odobritvi s strani banske uprave postala pravomočna. Ta uredba se je izkazala v upravnem postopku tako mestnega fizikata, kakor tudi gradbenega urada kot zelo važen pripomoček, ki odlično izpopolnjuje obstoječa higijenska določila.

Higijenski kataster

Kolike važnosti je higijenski kataster, najbolj prikazuje uspeh, t. j. zboljšanje higijenskih razmer po gostilnah, izkuhih, mlekarnah, trgovinah z živili, prenočiščih, brivnicah itd. Mestni fizikat že mnogo let vodi kartoteko o higijenskih prilikah v javnih lokalih in obratih z živili. V njej so zaznamovani dnevi higijenskih pregledov, odredbe mestnega fizikata in njih uspeh. Priznati mora vsakdo, da je zlasti v zadnjih letih opaziti tolik napredek čistoče in higijenskih razmer v vseh obratovalnicah, da služi Ljubljana drugim mestom za vzgled.

Treba bo še mnogo dela . . .

Higijena na našem sicer primitivnem trgu se je zboljšala, po spramekiranju trga je tudi čiščenje znatno olajšano. Vendar je kljub temu nova tržnica ena najnujnejših zdravstvenih potreb mesta.

Z razširjenjem nekaterih ozkih cest, odstranitvijo nekaterih nehigijenskih hiš in barak, ureditvijo nasadov, igrišč in športnih prostorov, kot to predvideva načrt za regulacijo nove Ljubljane, se bodo javne higijenske prilike še zboljšale.

Ne sme se pozabiti, da smo imeli v Ljubljani in v bližnji okolici pred nekaj leti javljene primere malarije. V zadnjih šestih letih niso ugotovili nobenega primera doma nastale malarije. Da se prepreči ponovni nastop te bolezni, kar bi moglo imeti težke zdravstvene, socialne in gospodarske posledice za mesto, bo treba kanalizirati močvirne predele mesta in okolice, regulirati, zasuti, oziroma kanalizirati stoječe in počasi tekoče vode v mestu in v okolici **in pospešiti regulacijo Ljubljanice.**

Zanimivo je, da so ob priliki higijenskih ogledov novopriključenih občin ugotovili, da so higijenske prilike v mnogih vaseh slabe, zlasti še v jugozapadnem delu bivše občine Zg. Šiška. V mnogih, tudi gosto naseljenih predelih še ni vpeljan mestni vodovod. Organi mestnega fizikata so pogosto našli **vodnjake tik prosto ležečih kupov gnoja, odprtih jarkov, ob straniščih brez gnojnih jam. Niso redke hiše in cele skupine človeških bivališč brez vodnjakov. Primitivnih lesenih stranišč, pri katerih nekoliko poglobljena jama nadomestuje greznico, so našli veliko, ravno tako dosti odprtih gnojnih jam, iz katerih deževnica izpira gnojnico po dvoriščih in pogosto tudi v obcestni jarek.**

Ob priliki higijenskih pregledov smo ugotovili zanimivo, vendar važno dejstvo, da so prav mnogi poletni bajerji v bivši občini Zg. Šiška, iz katerih se dobavlja mestu led za ledenico, onečiščeni z vsebino v bližini se nahajajočih greznic. Spričo bakterijoloških ugotovitev, da povzročitelji črevesnih nalezljivih bolezni v ledu ne poginejo več tednov in mesecev, je bil storjen sklep zdravstvenega odbora mestnega sveta, da se sme v trgovinah in obratovalnicah z živili uporabljati le umetni led z mestne klavnice.

Dekle s planin
V glavnih vlogah Sylvia Sidney, Fred Mac Murray, Henry Fonda. — Živa pripovedka o ljubezni, s katero se je končalo sovraštvo med prebivalci planin. F lm je poln romantike, vročekrvnosti in lepote. Posnetki v naravnih barvah po sistemu Tehnicolor
Najlepša in v srce pretresujoča filmska drama posneta pod vedrim nebom, v najlepših gorskih krajih po romanu Johna Floxa.
Premiera danes v kinu UNIONU!

Ptuj

Ptuj, 11. februarja.

Napad. Ko se je včeraj zjutraj 10. februarja vračal na svoj dom Škorbo pri Ptuju posestnik Šoler Jakob star 36 let, ga je tik pred njegovo hišo napadel neznan moški in ga z kolom pretepel po celem telesu. Najhujše poškodbe pa so prizadejane na glavi radi katerih so morali Šolarja takoj odpraviti v ptujsko bolnišnico kjer so mu ugotovili več težkih poškodb.

Nezgoda. Dne 8. t. m. je vozil Fric Franjo, logar na veleposestvu Herberstein na Vurbergu iz gozda drva. Ko je na enem najnevarnejših mest hotel podpreti težko naložen voz, se je isti takoj prevrnil in pokopal Frica pod seboj. Zadobil je težke poškodbe po nogah.

Gradba mariborskega bogoslovja razpisana

Maribor, 11. februarja.

Na razglasni deski sreskega načelstva Maribor levi breg je bila danes razvešena uradna objava o oddaji del za zgradbo novega mariborskega bogoslovja, ki jih razpisuje kn. šk. ordinarijat lavantinski v Mariboru. Razpisana je I. javna pismena licitacija za prevzem in izvršitev težaških, zidarskih, betonskih, železobetonskih, tesarskih, krovskih in kleparskih del, ki se bo vršila dne 15. marca ob 11 v prostorih ordinariatske pisarne na Slomškovem trgu 19 v Mariboru. Načrti in proračuni so interesentom na razpolago v omenjeni pisarni, eventuelna pojasnila glede tehnične izvršitve navedenih del pa prejmejo pri tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani in sicer pri projektantu nove stavbe ing. Božidarju Čulku.

Dela se bodo oddala v treh skupinah. I. skupina obsega težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela ter je proračunski znesek uradno odmerjen na 3,964.450 Din. V II. skupini so tesarska in krovska dela s proračunom 821.328 Din. V III. skupini pa kleparska dela za 274.168 Din. Skupni proračun za surovo zgradbo znaša Din 5,059.947. Ponudniki bodo morali vložiti za I. skupino del Din 159.000 kavcije, za II. skupino Din 83.000 in za III. 28.000 Din. Kn. šk. ordinarijat si pridržuje pravico oddati razpisana dela ne oziraje se na višino ponujene vsote ali pa tudi vse pnudbe odkloniti brez kake obveznosti.

Po predloženih načrtih in po proračunu sodeč, bo nova bogoslovnica lavantinske škofije največja letošnja javna zgradba, ki se bo zidala v Mariboru. Postavila se bo pod kalvarijskim gričem na zemljišču stolnega župnišča severno od kamniške aleje. Za mesto Maribor znači nova zgradba veliko pridobitev v vsakem, tudi socialnem oziru, saj bodo zaposlene pri njej skozi vse leto stotine pridnih rok, za lavantinsko škofijo pa bo novo bogoslovno učilišče ponos, saj bo spadala med najmodernejša in največja učilišča v državi.

Mestni reševalci prepeljejo dnevno 10 prevoza potrebnih

Prepotreben je avtomobil za prevoz nalezljivo bolnih

Ljubljana, 12. februarja.

Vsak dan čitamo v poročilih o nesrečah: »... reševalci so ga prepeljali v bolnišnico«; »... v naslednjem trenutku se je pojavil že reševalni avtomobil ...« in slično. Da bodo bralci dobili vsaj približno sliko o ogromnem delu naših reševalcev in o njih velepotrebnosti, prinašamo kratek pregled prevozov, ki so jih ljubljanski mestni reševalci opravili lansko leto:

Vsega je mestna reševalna postaja izvršila lani 3351 prevozov ter prepeljala skupno 3384 bolnikov oziroma ponesrečencev. Dnevno je torej prepeljala postaja skoraj deset prevoza potrebnih.

Prepeljave z reševalnim avtomobilom so se izvršile zaradi naslednjih bolezni oziroma vzrokov: notranje bolezni 956, poškodbe in nezgode 510, porodi 252, slepič 152, krvavitve 150, splav 56, nalezljive bolezni 57, umobolnost 57, živčne bolezni, kap 54, zastrupljenje 37, samomor 23, druge bolezni 86.

V tem številu niso všteti prevozi nalezljivo bolnih z infekcijskim vozom na konjsko vprego, katerih je bilo izvršenih v prošlem letu 380. Reševalna postaja je poslovala točno, uslužbenci so bili zelo požrtvovalni in ni bila prijavljena nikaka pritožba, razen v nekaj primerih, ko infekcijski voz bodisi zaradi prezaposlenosti ali odsotnosti konj ni bil takoj na razpolago. Pri tako velikem prometu, kot ga ima reševalna postaja, večkrat tudi v nujnih primerih ni bilo mogoče dati na razpolago reševalnega avtomobila za prevoz nalezljivo bolnih, ker je potem avtomobil zaradi razkuženja dalj časa za ostale vožnje neraben. Nujnost nabave posebnega avtomobila za prevoz nalezljivo bolnih je vpijoča!

Pri sedanjem znanju o nujnosti zdravniške intervencije zlasti pri boleznih, kakor je n. pr. davica, pri velikem področju mesta Ljubljane, pri počasnosti voza na konjsko vprego je prevažanje nalezljivo bolnih z infekcijskim vozom na konjsko vprego več kot nesodobno!

Kulturni koledar

Legat Jernej

12. februarja 1875 je umrl v Trstu tržaško-koprski škof Jernej Legat. Rodil se je 16. avgusta 1807 v Naklem. Gimnazijo je končal v Ljubljani. Nato se je odpravil na Dunaj študirat pravo, vendar pa se je že čez nekaj tednov vrnil in stopil v Gorici v semenišče. Študije je nadaljeval v Avguštineju kjer je tudi leta 1833 promoviral. Ko se je vrnil, je postal dvorni kaplan goriškega nadškofa Jožefa Balanta, ki mu je bil stric. — Leta 1844 je postal gubernijalni svetnik v Benetkah, leta 1846 pa tržaško-koprski škof. V Trstu je v vseh cerkvah uvedel tudi slovenske pridige. V Trstu je ustanovil sirotišnico, poklical kapucine in pospeševal ljudsko šolstvo. — Na vatikanskem koncilu 1869—70 je držal s koncilsko manjšino.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 12. februarja: Zvonimir
Sobota, 13. februarja: Katarina.

•

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

•

Drama: Zaprto.
Opera: Madame Butterfly. Dijaška predstava.
Kino Union: Dekle s planin.
Kino Sloga: Poslednji akordi.
Kino Matica: Ženski raj.

* KINO *

TEL. 22-21 UNION

Prvi tehnicolor film v naravnih barvah

Dekle s planin

V glavnih vlogah Silvia Sidney in Fred Mac Murray

TEL. 27-30 SLOGA

Danes poslednjič!
Največja filmska umetnina sezone

Poslednji akord

Lil Dagover, Willy Birgel, Marija pl. Tasnady

TEL. 21-24 MATICA

Razkošna filmska opereta

Ženski raj

Hortense Raky, Aino Bergö, Svetislav Petrovic, Leo Slezak

Danes predstava samo ob 16. uri, obe večerni predstavi odpadeta vsled koncerta

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Dr. Fedor Mikič, šef biometričnega zavoda v Zagrebu bo predaval o temi *»Dolgost človeškega življenja«* iz vidika stalnega izboljšanja razmer in napredka higijene s posebnim ozirom na našo državo. Predavanje se vrši pod okriljem Prirodoslovnega društva v torek 16. t. m. ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta univerze. Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Petek, 12. febr.: Zaprto.
Sobota, 13. febr.: »Simfonija 1937«. Izven.
Nedelja, 14. febr.: ob 15 »Repoštev«. Mladinska predstava. Globoko zniž. cene od 14 do 2 Din. — Ob 20 »Korajža velja«. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

OPERA

Začetek ob osmih

Sobota, 13. febr.: »Navihanka«. Izven.
Nedelja, 14. febr.: ob 15 »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. — Ob 20: Baletni večer. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.
Repriza »Simfonije 1937« se bo vršila v soboto kot predstava izven abonmaja.

Zanimalo vas bo...

...da bodo študirali v drami kot prihodnjo noviteto popularno Nušičevo komedijo v treh dejanjih »Dr«, ki je dosegla tekom letošnje sezone na mnogih jugoslovanskih odrih, kjer je bila igrana, izredno velike uspehe. Komedijo bo zrežiral Bratko Kreft;

...da bodo študirali paralelno z omenjeno igro Frazerjev »Zadnji signal«, čigar dejanje se godi za časa burske vojne, ter predstavlja politični konflikt med Buri in Angleži. Delo je izredno napeto ter odlične literarne kakovosti. Zrežiral ga bo Ciril Debevec.

Opera.

Dijaška predstava v operi bo v petek, dne 12. t. m. ob 15 pop. Poje se Puccinijeva opera »Madame Butterfly«. Cene od 16 Din navzdol.

Opereta »Navihanka« je imela v poslednjem času brez dvoma največji uspeh. To dokazujejo vse dosedanje razprodane hiše, kadar se je uprizorilo to češko delo. Ponovno se ponovi v soboto, 13. t. m., kot izven predstava.

Mariborsko gledališče

Petek, 12. februarja: Zaprto
Sobota, 13. februarja ob 20: **»Baron Trenk«.** — Gostuje tenor Marij Šimenc. — Nepreklicno zadnjič.
Nedelja, 14. februarja ob 15: **»Kadar se utrga oblak.«** Znižane cene. Zadnjič.
Ob 20: **»Dežela smehljaja«.**

Rezervirajte vstopnice za gostovanje Marija Šimenca, ki bo to soboto zvečer. Popularni in slavni pevec, ki zavzema brezdvomno prvo mesto med jugoslovanskimi tenorji nastopi v naslovni partiji operete »Baron Trenk«, ki jo poje v Zagrebu stalno pred polno hišo. Ker Šimenc, ki je začel svojo operno kariero vprav v Mariboru, že dolgo let ni bil gost mariborskega gledališča, vlada za to gostovanje izredno veliko zanimanje.

Nedelja v gledališču! Popoldne bo **edina popoldanska predstava in zadnja uprizoritev Žigonove** zelo učinkovite in pretresljive drame »Kadar se utrga oblak«. Veljajo znižane cene. Kdor ob večerih ne more obiskati gledališča, naj ne zamudi te edine prilike! — Zvečer ob 20 bo prva ponovitev Leharjeve divne romantične operete — »Dežela smehljaja«.

Milijonska škoda radi slabe zime

Porazna bilanca zimskošportne sezone

Ljubljana, 12. februarja.

Slovenci že vemo, kaj pomeni za nas sneg. Pri nas to ni več samo stvar za razvedrilo športnikov, marveč predstavlja sneg v Sloveniji vsako zimo — milijonsko vrednost.

Zima brez - „fur"

Naši podeželani, posebno oni v gorskih vaseh, že od nekdaj izrabijo dober sneg za »furanje«. Z visokih hribov, odkoder drugače prav težko spravljajo les in drva, spravijo največ teh stvari ravno v visokem snegu. Kmetje in vozniki s tem prevažanjem navadno še dokaj dobro zaslužijo, dasi ni več tistih časov, ko je les nekaj veljal in so zato tudi »fure« bile bolje plačane. Letos je v največ primerih to vlačenje lesa s hribov skoraj popolnoma zastalo. Kaj pomeni za posestnike, prevoznike in delavce zima brez »fur«, ve vsakdo, ki je imel priliko spoznati pomen tega dela in zaslužka na deželi.

Smučarski proizvodi brez - kupcev

Zadnja leta se je v Sloveniji razvila pravcata smučarska industrija. V vseh krajih, kjer je smučanje vsaj količkaj razvito, so si mizarji, kolarji in drugi obrtniki nabavili vse potrebno orodje, s katerim so vso jesen izdelovali smučarske potrebščine, kakor smučke, palice, stremena itd. Ta nova domača industrija je tembolj uspevala, ker naši smučarji bolj in bolj segajo po domačih izdelkih, ki prav nič ne zaostajajo za tujimi, a so poleg tega neprimerno cenejši. Večina naših obrtnikov se je tudi že tako izvežbala, da celo v najboljših mestnih športnih trgovinah ne morete več razlikovati med tujim in domačim blagom.

Tudi za to zimo so izdelovatelji smučarskih potrebščin ogromno investirali: veliko dragega lesa in svoje večmesečno delo. Zaloge so napolnili in bilo je treba le še dobre zime, da bi dosegel zimski šport tisti razmah, kakor prejšnje zime. A ni bilo pravega snega in ga ni bilo. Obrtniki in trgovci so se tolažili iz dneva v dan, iz tedna v teden; a zaloge so polne še danes. Vse investicije in vse delo leži mrtvo v magazinih.

Zimskošportni kraji brez - gostov

Že vse zadnje zime so slovenski zimskošportni kraji črpali svoj glavni dohodek od dotoka gostov. Letos je vse to izostalo. Ogromne investicije, ki so jih hotelirji, smučarski klubi, občine, olepševalna društva in tujskoprometne ustanove vložile pred zimo v zimskošportne naprave, v opremo in v vse mogoče zimskošportne potrebščine, so ostale ne samo nerentabilne, marveč žro povrh še obresti, ker je večina teh naprav bila urejenih itak s krediti, ki naj bi jih zimskošportna sezona vsaj deloma pokrila.

Vsi naši glavni zimskošportni kraji, kakor Bled, Bohinj, Jezersko, Kamnik, spodnji del Logarske doline, Mežiška dolina, Dravska dolina, del Pohorja, Rogaška Slatina itd., so takorekoč brez zime. Tistega snega, ki je padel okrog božiča in potem še nekajkrat, je bilo ravno toliko, da se je moglo reči, da je snežilo. Prvi topli žarki in prvi jug je pobral vse — tudi goste, ki so po prvem snegu navalili v te kraje.

Z letošnjo zimo ne more biti stoodstotno zadovoljen skoraj noben naš zimskošportni kraj. Prav redke so izjeme, kjer sezona vsaj kolikor toliko uspeva. To so predvsem višinski kraji, ki so poleg svoje visoke lege zaščiteni še proti jugovini. Teh krajev, oziroma postojank pa je tako malo in tudi gostov tako neznatno, da v splošnem pri vsem tem, kar je bilo doslej, o kaki zimi v Sloveniji ne more biti govora.

Koliko so gostje prinašali prejšnje zime v Slovenijo in koliko bi z ozirom na povečanje števila prijateljev zimskega športa prinesli to zimo, ve vsakdo, ki so mu tozadevne razmere količkaj znane.

Vsi ti stotisoči dinarjev, ki bi dosegli gotovo tudi milijon, letos izostajajo — Slovenija je prazna.

Železnice brez - smučarjev

Kdor pozna promet na naših železnicah v prejšnjih zimah in kdor lahko ta nekdanji promet primerja s prometom v tej zimi, ta si lahko ustvari vsaj približno sliko o ogromni razliki pri dohodkih naše železnice. Dočim so prej železnice jedva zmagovale ogromni promet, ki so ga povzročali tisoči zimskih športnikov, ki so se posluževali železnice na vseh mogočih progah, se letos le še ob sobotah pojavljajo kje na gorenjski progi desetine s smučkami oprtanih optimistov.

Navadni potniki se na smučarje navadno hudujejo. Tudi železniško osebje s smučarji nima najprijetnejšega posla; smučar privleče često v vagon nesnago, hujšo vlago, kakor navadni potniki; spremevodnik mora paziti na šipe, ki postajajo često žrtve prislonjenih smuč — vse to smučarju ne daje posebnega potovalnega privilegija na železnicah. Kljub temu pa je železniška uprava ob pravem času spoznala, da so smučarji pozimi najbolj stalni, najbolj številni in zato tudi najbolj zaželjeni potniki. Spoznala je, da mora nuditi smučarjem udobje, da jim mora pokazati vsaj malo razumevanja. Zato je dala uprava izdelati za smučarje posebne vagone, ki naj bi ravno v tej sezoni začeli služiti smučarjem. Toda — vreme je prekrižalo vse račune ne samo smučarjem, ampak tudi železniški upravi. Stotisoči ali celo milijoni, ki so jih smučarji oddajali vsako zimo železnicam, so splavali letos po vodi, ki tako neusmiljeno izpira vsako belo liso, ki jo napravi sneg tu ali tam kje v dolini.

Ni treba naštevati ostale škode, ki nastaja zaradi slabe zime tudi na številnih drugih področjih gospodarstva. Tudi ni treba naštevati številk, ki jih ta škoda dosega. Brez dvoma je namreč, da je škoda, ki je nastala samo doslej, presegla že več milijonov. Poznavalci razmer sklepajo že samo iz tu navedenih podatkov, da je škoda doslej dosegla že okrog tri milijone dinarjev.

Slovenija brez - denarja...

Spričo takega vremena, kakor vlada ves zadnji čas v naših krajih, je menda tudi vsak optimizem za še preostali del zime popolnoma odveč. Kakor vse kaže, bo vreme iznenadilo še celo tiste pesimiste, ki si od letošnje zime prav nič ne obetajo.

Statistika dokazuje, da so večino zimskošportnih dohodkov prinašali v dosedanjih zimah v Slovenijo tujci bodisi iz inozemstva, bodisi iz krajev izven Slovenije. To je bil pozimi glavni dohodek naših zimskošportnih krajev. Slovenija pa je bila že skoraj cela en sam zimskošportni raj, ki pa bo ostal letos brez tega, kar so prinašali zimski športniki, t. j. brez — denarja...

Danes, 12. t. m. ob 20. uri bo v novi **frančiškanski dvorani** predavanje

o **„Narodnem življenju in šegah v Jugoslaviji"**

Predavateli g. JULIJ ROGULJA bo z besedo in 150 diapozitivi podal nekaj najbolj svoiskih in značilnih prizorov iz življenja jugoslovanskih narodov ter njihovih šeg.

Vstop prost.

Slovenci v Sarajevo

Ljubljana, Jesenice, Tržič, pa poleg tega Maribor in Celje, so se zadnje dni mrzlično pripravljali na vsedržavni smučarski zlet v Sarajevu. Saj je bilo treba določiti tekmovalce, ki bodo šli v boj na Jahorini in Bjelašnici.

Vsi klubski funkcionarji so se zavedali visoke naloge, ki jo imajo izpolniti. Po 15 letnem obstoju Jugoslovanske zimskošportske zveze bo treba pokazati moč in veljavo slovenskega smučarskega športa.

Odziv slovenskih smučarjev je nad vse časten. Preko 20 smučarjev iz Ljubljane, ravno toliko z Jesenic, preko 10 iz Tržiča, to je skupaj številka, ki je skoraj enaka skupni udeležbi vseh tekmovalcev na dosedanjih državnih prvenstvih. Tej veliki armadi naših smučarjev se bodo še pridružili v velikem številu tekmovalci iz Maribora in Celja. Lahko mirno rečemo, da bo nad 70 slovenskih smučarjev nastopilo na tekmah v Sarajevu, oz. njegovi okolici.

Seveda bo udeležba iz drugih predelov naše države ravno tako rekordna. Zagreb bo poslal izredno veliko število, zastopane bodo Delnice, zastopan Belgrad s precejšnjo armado smučarjev. Tudi domačini prireditve — Bosanci — bodo poslali v boj vse, kar imajo.

Stojimo pred velikim državnim prvenstvom v takem obsegu, kot smo si ga leta in leta želeli.

Žal, da športna višina celega smučarskega izleta ne bo na taki višini kot so številčne prijave. Naši najboljši tekmovalci so na svetovnem prvenstvu v Chamonixu, tako se bodo vršila letošnja državna prvenstva brez naših najboljših tekmovalcev; manjkali bodo najboljši tekači in naša najboljša tekmovalca v alpski kombinaciji, poleg Novška in Priboška.

Najmočnejše zastopstvo je poslal v Sarajevo Smučarski klub Ljubljana, ki je enotno opremil 15 svojih tekmovalcev in jim plačal vožnjo in vso prehrano. Sm. kl. Ljubljana je s tem ponovno dokazal, koliko zmore napraviti en sam klub. Vloga Sm. kl. Ljubljane postaja v našem smučarskem športu vedno vidnejša, saj s svojimi mladinskimi tečaji in z vsem drugim vrši med našo športno mladino najtežjo in najodgovornejšo vlogo.

Ljubljanski udeleženci bi se morali po prvotnem načrtu odpeljati že snoči ob 8 zvečer. Res se je zbralo pri Mikliču nad 50 udeležencev, ki so bili že pripravljeni na pot. Žal se je pa ugotovilo, da za belgrajski brzovlak še ne velja četrtinska vožnja, pač pa so dobili vsa zagotovila, da se lahko odpeljejo danes zjutraj ob 4.

Sarajevo zlasti pričakuje naših slovenskih tekmovalcev, saj so vsi prepričani, da bodo ravno Slovenci s svojo udeležbo največ pripomogli k temu prvemu smučarskemu prazniku v naši državi. Kot je zgoraj omenjeno, je zlasti škoda, da nismo mogli iti kompletni; vendar smo prepričani, da bodo tudi ostali tekmovalci pokazali, na kakšni višini je slovenski smučarski šport.

Športne vesti

Francoski list »L'auto« prinaša vest, da bo dne 17. maja irska reprezentanca odigrala v Dublinu nogometno temo z B postavo Austrije ali z reprezentanco Jugoslavije. List pravi med drugim, Jugoslovani imajo vsekakor veliko prednost, ker zahtevajo le del čistega dobička, medtem ko Avstrijci zahtevajo minimalno garancijo.

Gunnar Höckert, finski olimpijski prvak na 500 m in svetovni prvak na 3000 m zadnje dni zanika vesti o svoji turneji po Ameriki. Sam priznava, da šport nikakor ne zadostuje, pač da si mora vsak športnik najprej z delom poskrbeti za bodočnost (je sin bogatega bankirja). Zaradi tega — pravi — je moj nastop na olimpijadi v Tokiju še nerešeno vprašanje.

Poznani in dobri tenis igraš Bromwich, ki je v semifinalu premagal Quista, se odlikuje po neki posebnosti svoje igre: on namreč igra z levo in z desno roko. Med igro to lahko tako hitro premenja, da mu to vedno prav pride.

Neslužbeno svetovno teniško prvenstvo v Wimbledonu, ki ga vsako leto junija in julija priredi angleška teniška zveza ne doseže več tako povoljnih financielnih izidov kot včasih. Tako je leta 1933 prišlo v blagajno le 13.868 angleških funtov (2 in pol milij. din), l. 1934 samo 9.054, a l. 1935 samo 8860 funtov. Za leto 1936 še ni objavljeno, trdijo pa, da je še manjši kot leta 1935. Vsekakor pa ostane še vedno preko milijon dinarjev, kar je tudi že lep denar.

Do smrti oklal gospodarja

Ptuj, 11. februarja.

V torek 9. t. m. zvečer je šel 69 letni posestnik Gorjanec Janez v svoj nekoliko oddaljen vinograd v Rotmanu pri Sv. Lovrencu v Slov goricah. Ko je prišel do svoje hiše se mu je takoj zazdelo, da nekaj ni v redu in je bil zato zelo previden. Ko se je podal v stanovanje, je tam res zasačil ravno ko je stikal po njegovih stvareh, nekega Š. Bernarda katerega je hotel prijeti. Tat pa se ni dal kar tako enostavno ugnati in je naskočil veliko starejšega Gorjanca in ga začel pretepati z nekim topim predmetom po glavi. Ko je Gorjanec izgubil zavest, ga je napadalec še nekajkrat sunil z nožem in mu s tem prizadejal težke telesne poškodbe, nakar je storilec pobegnil ter pustil svojo žrtev v mlaki krvi. Ko so domači našli nezavestnega Gorjanca ležati v stanovanju, so ga takoj prepeljali v ptujsko bolnišnico kjer je še vedno brez zavesti in ni niti najmanje upati, da bi okreval niti ga je mogoče zaslišati.

Naročajte Slovenski dom!

Od tu in tam

Bodočnost št. 1—2. Izšla je prva letošnja dvojna številka »Bodočnosti«, glasilo slovenskih zasebnih in trgovskih nameščencev. Moramo priznati, da imajo naši nameščenci lepo in skrbno urejeno glasilo, ki je razširjeno po vsej slovenski domovini in ga nameščenci z velikim veseljem čitajo. Naj iz prve številke navedemo nekaj naslovov: Kako živi slovenski nameščenec? Trgovsko bolniško podporno društvo in Bolniška blagajna TBPD v letu 1937. Pravice nameščenca ob neupravičenem predčasnem odpustu iz službe in kako uveljavi nameščenec te svoje pravice, Aktualna vprašanja zasebnih nameščencev, Dr. Anton Korošec o komunizmu, Želje organistov, Trgovski sotrudniki in pokoj. zavarovanje itd. Vsem slovenskim nameščencem in nameščenkam »Bodočnost« najtopleje priporočamo. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Čopova ulica 1 in stane za vse leto Din 24.

Konferenca za reformo načina izvozne kontrole za živino je bil pred kratkim v Belgradu. Tudi po novi uredbi kontigentiranja ne bo ukinjeno, temveč bodo uvedli drug način razdeljevanja, da ne bo toliko pritožb, kakor doslej. Najbolj so se pritoževali hrvatski izvozniki.

Pasja steklina razsaja v Zagrebu in okolici. Od novega leta sem so pripeljali v Pasteurjev zavod sto ljudi, ki so jih ugrizli stekli psi in mačke. Opažajo pa, da se bolezen še vedno širi. Zaradi tega bodo oblasti ukazale najstrožji pasji kontumac.

Osnutek zakona o elektrifikaciji se že nahaja pred finančno ekonomskim odborom ministrov ter bo najbrže še v tem zasedanju predan narodni skupščini v obravnavo. Tako je povedal gradbeni minister dr. Marko Kožul v proračunski debati v narodni skupščini.

Narodna skupščina je včeraj sprejela ves trgovinski zakon. Kot ponavadi je največ govoril poslanec Ivan Mohorič, vendar pa je vladni zaupnik univerzitetni profesor iz Ljubljane dr. M. Škerlj njegove pripombe zavrnil, sprejel pa je le nekatere stilistične spremembe. Potem je skupščina izglasovala zakon. V ponedeljek pa bo skupščina začela obravnavati predlog proračuna, ki ga je do sedaj obravnaval finančni odbor.

Konferenca vodstva b. SDS v Belgradu se je včeraj nadaljevala v stanovanju znanega advokata Rajka Gjermanoviča. Navzoči so bili Adam Pribičevič, Večeslav Vilder, Dušan Bošković, dr. Kostić in Sava Selenč. Govorili in razpravljali so baje o notranjih strankarskih zadevah in o akciji, ki jo misli b. SDS začeti po Srbiji.

Društvo lastnikov industrijskih železniških tirov in zasebnih vagonov se je ustanovilo včeraj v Zagrebu. Mnogo je pri nas industrijalcev, ki imajo svoje industrijske tire in svoje vagone, za katere plačujejo železnici nekaj pristojbin za vzdrževanje. To društvo bo imelo za nalogo, da svojim članom izposluje ugodnosti in da skrbi za uspešnejše sodelovanje s prometnim ministrstvom. Za predsednika so izvolili industrijalca Milana Juriševiča, predstavnika petrol. Standard Vacum Oil družbe. Prvi sklep so že naredili in bodo skušali plačevati za svoje tire le toliko, kolikor znašajo dejanski vzdrževalni stroški. Doslej so plačevali le pavšal.

102 leti star kmet je umrl te dni v Hotizi pri Dolnji Lendavi. Bil je to Josip Nemec. Do zadnjega je opravljal vsa dela na polju in v hiši in ni bil nikdar bolan. Pred dnevi pa je začutil v sebi, da se mu bliža konec. Poklical je k sebi svojce, se od vseh poslovil in nekaj dni nato umrl. Zanimivo je, da v istem kraju živi tudi ženska, ki je stara že 105 let.

Italijanski parnik »Etnoc, ki je nasedel na pečine so prepustili usodi. Reševalna dela niso imela uspeha, zračunali pa so tudi, da bi bili stroški reševanja večji, kakor pa je parnik vreden. Zaradi tega so vse blago, ki je količkaj vredno, izkrcali na neki tržaški parnik. Škoda znaša okrog pet milijonov dinarjev, ker je bil uničen velik del tvora, tako 900 ton moke. Komisija, ki je prišla na kraj nesreče, je ugotovila čudno dejstvo, da je parnik nasedel nič več kakor 100 mestrov od svetilnika.

Poleti in jeseni so izvažali iz Medjimurja polže. Za zimo pa so si preskrbeli nov posel, namreč nabiranje žab. Zlasti kupuje žabe Francija. Do sedaj so žabe izvažali samo iz Dalmacije, zlasti iz Metkoviča, kjer je veliko močvirje. V Medjimurju je mnogo blatnih potokov in rek in zato polno žab. Vendar pa so kmetje še vedno nezaupljivi do prekupčevalcev, čeprav jim je že nabiranje polžev prineslo precej denarja. Žabe morajo uloviti žive in jih v košarah oddati prekupčevalcu.

Reke že naraščajo na Hrvatskem. Včeraj je samo reka Lonja dosegla 3 in pol metra nad normalo ter prestopila bregove. Vse naokoli je že poplavljeno. Prav tako groze tudi ostale reke. Vse so se dvignile do vrha struge in naraščajo kar naprej.

Predpust je dal ne samo priliko, da so se ljudje zabavali, temveč je dal tudi priliko, da so ljudje pod krinko mask krvavo poravnali stare račune. V Kladarih pri Virovitici se je kmet Ivan Čop s prijatelji zabaval v hiši svoje sestre. Tjakaj so prišli tudi neki njegovi sovražniki v maskah. Prinesli so s seboj sekire in palice ter so že na pragu pretolki Čopovega otroka. Ko je na otrokov krik priletel Čop sam, ga je eden od maskiranih s sekiro udaril po glavi in ga težko ranil, da so ga nezavestnega prepeljali v bolnišnico.

V Belgradu se nadaljuje razprava proti Lakičeviču in njegovim pomagačem, ki so omogočali, da je Lakičevič, ki je bil še pred leti ubog sluga, dvigal milijone na račun invalidnin in tako obogatel, da je lastnik velike palače v Belgradu. Država je bila oškodovana za skoraj tri milijone dinarjev. Včeraj so obtožencem prebrali obtožnico. Obtoženih je tudi precej državnih uradnikov, ki so pomagali pri prevarah.

Tatovi in sleparji so se stepli v avtobusu s sprevodnikom in šoferjem na progi Zagreb—Velika Gorica. Avtobus se je vračal iz sejma ter je bil skoraj poln. Kmalu iz mesta pa je vanj stopilo deset ljudi. Kmalu so začeli briti norce iz šoferja in sprevodnika, zlasti še ker jim ni mogel zmenjati večjih bankovcev, s katerimi so ti ljudje plačevali vozne karte. Kmalu se je eden lotil sprevodnika dejansko. Šofer je takoj ustavil avtobus in šel sprevodniku na pomoč. Med potniki je nastala panika, v metežu pa je eden od napadalcev prerezal šoferju suknjič in mu ukradel denarnico. Kmalu potem je vseh deset izstopilo. Mislijo, da so bili to sami žeparji, ki so se vračali iz sejma.

Ljubljana je zdravo mesto

Ljubljana, 12. februarja.

Večkrat čitamo ali slišimo, da je Ljubljana nezdravo mesto. Med zdravju najbolj kvarne stvari prištevajo zloglasno ljubljansko meglo, ki da je prava smrt Ljubljančanov. Iz pregleda pa, ki ga je izdal za leto 1936 mestni fizikalni urad, ki bdi nad zdravjem Ljubljane, vidimo, da stvar ni tako huda, marveč da številke izkazujejo celo nasprotno: da je namreč Ljubljana — zdravo mesto. — V naslednjem posnemamo nekaj podatkov in ugotovitev iz omenjene razpreglednice.

Delo na fizikalnem uradu

Zdravniško delo mestnega fizikata je opravljalo v prošlem letu poleg mestnega fizika še pet mestnih zdravnikov od katerih je bil eden večji del leta izven službe. V teku leta je umrl mestni zdravnik dr. Fon Joško, z inkorporacijo občine Vič pa je bil prevzet v stalež mestnih zdravnikov bivši občinski zdravnik na Viču dr. Kanc Pavel. Konec leta 1936 je bilo v službi mestnega fizikata skupno šest zdravnikov. Od dveh zaščitnih sester je podala ena v teku leta ostavko, sprejeta pa je bila mesto nje zaščitna sestra Vidmar Bogomira, ki je že prej nekaj časa bila zaposlena na mestnem fizikatu na račun bednostnega fonda. Pisarniško delo sta opravljali dve pragmatično nastavljeni uradniški moči, ena pogodbena uradnica in en dnevničar-uradnik. Mestnemu fizikatu so bili dodeljeni trije služitelji-desinfektorji, en delavec in ena snažilka.

Nad temi bdi fizikat . . .

Zadnje uradno ljudsko štetje od 31. marca 1931 je ugotovilo, da je imelo mesto takrat 59.768 prebivalcev. Po podatkih policije je znašalo število prebivalcev konec leta 1934 skupno 64.000, z inkorporacijo je pa število prebivalcev naraslo na 84.000.

V letu 1936 se je rodilo 2337 otrok, vštevši 55 mrtvorojenih. Matere, ki so domačinke v mestu, so rodile 1012 otrok. Izven zakona je bilo rojenih 87 otrok. Od mater domačink je bilo mrtvorojenih 21 otrok. Upoštevajoč le otroke domačinov, odpade pri preračunavanju na 84.000 prebivalcev na 1000 prebivalcev 12.5 rojstev, kar znači velik porast napram predlanskim 10.18 in lanskim 10.9 na tisoč prebivalcev.

Lani umrlo v mestu 1360 oseb

Izmed stalno v Ljubljani bivajočih je v letu 1936 umrlo 835 oseb (410 moških in 425 žensk). Umrljivost Ljubljančanov je bila torej 9.94 na tisoč prebivalcev. Dočim je v letu 1934 število smrti že presegalo število rojstev, je obstojal v letu 1935 zopet mal priroden prirastek, ki se je v lanskem letu znatno zvišal.

Razen 835 domačinov je umrlo v prošlem letu še 525 nedomačinov (331 moških in 194 žensk). Skupno je torej umrlo v Ljubljani 1360 oseb. Veliko število smrti nedomačinov ima vzrok v velikih zdravstvenih zavodih v Ljubljani (bolnišnice, hiralnice), v katerih se zdravijo bolniki iz velikega dela Dravske banovine.

Umrljivost po smrtnih vzrokih je bila naslednja: bolezni srca in žil 130, ostarelost 113, rak in zlotvorbe 96 bolezni dihal 82, bolezni centralnega živčevja 80, razne oblike tuberkuloze 75, bolezni prebavil 65, bolezni dojenčkov 56, samomor 31, smrtne nezgode 24, konstitutivne bolezni 22, bolezni sečnih organov 19, nalezljive bolezni 19, bolezni kože 12, spolne bolezni 5, splav, krvavitve 4, organi za gibanje 1, uboj 1.

Značilno za Ljubljano je, da je umrljivost za ostarelostjo že vrsto let na prvem ali drugem mestu. Umrljivost dojenčkov je že drugo leto na osmem mestu, dočim je bila v letu 1934 izjemoma celo na tretjem mestu lestvice. Umrljivost na raku in zlotvorbah se pomika v lestvici smrtnih vzrokov navzgor, dočim umrljivost na tuberkulozi nazaduje. Število samomorov je poskočilo od 15 na 31 v lanskem letu in iz dvanajstega mesta lestvice na deveto.

Najbolj umirajo ljudje v starosti od 70 do 80 let

Značilno je, da umirajo Ljubljančani v visoki starosti — zopet dokaz, da je podnebje kljub znani ljubljanski megli dokaj zdravo. Tozadevna preglednica umrljivosti kaže naslednje:

Umrli so v starosti: do prvega meseca 41, od prvega meseca do enega leta 42, od enega leta do 5 let 26, od 5 do 10 let 8, od 10 do 20 let 20, od 20 do 30 let 51, od 30 do 40 let 58, od 40 do 50 let 76, od 50 do 60 let 112, od 60 do 70 let 137, od 70 do 80 let 162, nad 80 let 100.

Kljub temu, da se socialne prilike še niso zboljšale na stopnjo izpred petih oz. šestih let, kažejo Ljubljančani še vedno veselje do zakonskega stanu. Porok je bilo v prošlem letu 797 napram 703 v letu 1935, 623 v letu 1934 in 633 v letu 1933.

Umrljivost radi tuberkuloze pada

V prošlem letu je padlo kot žrtev tuberkuloze 75 Ljubljančanov. Od tega je bilo 42 oseb moškega spola in 33 oseb ženskega spola. Od vseh smrtnih primerov med Ljubljančani je umrlo zaradi tuberkuloze 8.9%.

Tujcev iz drugih občin je umrlo v raznih zavodih, kamor so se prišli zdravit, 50, in sicer 28 moškega in 22 ženskega spola.

Največ domačinov je umrlo v mesecu marcu (11). V 66.1% je bila vzrok smrti tuberkuloza pljuč, v 33.9% ostale oblike tuberkuloze. Kakor običajno, je zahtevala tuberkuloza največ smrtnih žrtev med prebivalstvom v najlepši življenjski dobi v starosti 16 do 30 let, v kateri je umrlo 19 oseb. V otroški dobi do 15 leta je umrlo 6 domačinov, ni pa umrl noben dojenček.

Umrljivost na tuberkulozi je v Ljubljani od svetovne vojne dalje stalno padala, od leta 1931 do leta 1934 je obstala na približno enaki višini, v letu 1935 je padla na zelo nizko stopnjo, ki je obstala, celo malo nižja, tudi v prošlem letu. Visoko število lansko leto na tuberkulozi umrlih domačinov, kot uvodoma navedeno, gre očividno v breme inkorporacije okoliških občin. Preračunano pa na povišano število prebivalstva tuberkuloza v veliki Ljubljani ni narasla.

Ako se vzame umrljivost na tuberkulozi kot merilo za presojo socialno-zdravstvenega stanja prebivalstva, moremo ugotoviti izredno zboljšanje napram stanju v letih neposredno po svetovni vojni. Umrljivost se kljub poslabšanju socialnih razmer v zadnjih letih ni povečala, nasprotno kaže v zadnjih dveh letih celo tendenco k znižanju na stopnjo, ki je običajna le v najbolj zdravih evropskih mestih. Vesti o nezdravem podnebju, slabih higijenskih prilikah in o veliki razširjenosti tuberkuloze, zlasti med šolsko deco, po statistično dokazanih dejstvih niso povsem kritične in točne.

Dunajčan Felix Kasper, ki si je v Pragi pridobil v umetnem drsanju naslov evropskega prvaka.

Uspešen boj proti jetiki

Ko bo zgrajena še **bolnišnica za zdravljenje tuberkuloze** z izolirnico za odprte primere, ki so svoji okolici nevarni, se bodo prilike gotovo še zboljšale. Večletne ankete, akcije, posvetovanja in intervencije raznih ustanov in organizacij za ustanovitev bolnišnice za tuberkulozne se gotovo ne bodo smele končati brezuspešno.

Mestni fizikat ponavlja vnovič potrebo po ustanovitvi posebne **gozdne šole** za ogroženo deco, v kateri bodo dobivali otroci poleg šolskega pouka tudi dovolj prilike za celodnevne sončne in zračne kopeli in tečno prehrano.

Za organizirani boj proti tuberkulozi obstoja že od jeseni leta 1931 v Ljubljani **Protituberkulozni dispanzer** v okviru Krajevne protituberkulozne lige. Veliko delo, ki ga je tudi v prošlem letu izvršil dispanzer, dokazuje potrebo in važnost te socialno-higijenske ustanove, za katere vzdrževanje skrbi glavno mestna občina ljubljanska s prispevkom 100.000 Din letno, Zveza protituberkuloznih lig in Okrožni urad za zavarovanje delavcev, ki daje na razpolago prostore in rentgen. Ob priliki nabiralne akcije protituberkuloznega tedna v mesecu maju prošlega leta je dala Ljubljana prostovoljno preko 23.000 Din prispevka v korist na tuberkulozi trpečih. Dispanzer sodeluje z vsemi državnimi, banovinskimi, mestnimi in zasebnimi socialno-zdravstvenimi ustanovami. Z ozirom na povečanje teritorija delovanja in vedno večji dotok bolnikov iz občin ljubljanske okolice je postal dispanzer prostorno pretesen in je nastala nujna potreba po nastavitvi še enega zdravnika in zaščitne sestre. Po zakonu o zatiranju nalezljivih bolezni bi mestna občina morala vzdrževati lastni dispanzer, vendar so zdravniki mnenja, da v dispanzerju ne kaže zdraviti oz. zatirati tuberkulozo le v lastnem ozkem teritoriju, ker bi se mogla kal bolezni trajno zanašati med prebivalstvo mesta iz okužene okolice. Vsekakor pa je nujno potrebno, da se pritegnejo k vzdrževanju dispanzerja tudi druge občine ljubljanskega okoliškega sreza, število osebja dispanzerja zviša in preskrbi za nemoteno poslovanje dispanzerja nove večje prostore.

Iz letnega poročila dispanzerja je razvidno, da je bilo v prošlem letu izvršenih 6044 zdravniških pregledov in 796 posvetovanj. Rentgenoloških pregledov je bilo izvršenih 3175, napravljenih 180 pneumotoraksov, 187 sedimentacij krvi, 137 pregledov izmečka, 120 tuberkuloznih reakcij. Petdeset ogroženih otrok je bilo poslanih v počitniške kolonije, zakar je bilo izdanih 21.670 Din. Za kruh, mleko in druga živila najpotrebnejšim je bilo plačanih 15.151 Din. Sistematično je bilo zdravniško preiskanih 354 akademikov, 37 profesorjev, 6 policijskih organov, 106 družin, ki sprejemajo dijake na stanovanje, in 119 teologov.

Že ti suhi podatki nam zgovorno dokazujejo, da je Ljubljana zdravo mesto. V največji meri gre zboljšanje splošnega zdravstvenega stanja v Ljubljani na račun zboljšanja socialnih razmer, ki se — dasi zelo počasi — v primeri s prvo povojno dobo, vendarle boljšajo. Poleg tega gre velik del zboljšanja zdravstvenega stanja tudi na račun naše dobre zdravniško-skrbstvene organizacije. Številne ustanove, ki nudijo bolnikom brezplačno zdravljenje, in pa res priznani zdravniški strokovnjaki — vse to je gotovo faktor, ki se mu imamo v veliki meri zahvaliti, da lahko ugotovimo v splošnem zadovoljivo stanje ljubljanskega zdravja.

Otroci-sirote, ki so jim starše pobili španski boljševiki. Zanje so sedaj postavili »Dom sirot« v Eziji.

Obvestila

Odlikovanje matere padlega prostovoljca. V četertek, dne 18. februarja t. l. ob 11 dopoldne bo izročil predsednik mestne občine g. dr. Adlešič v veliki dvorani mestnega magistrata gospej Kumelj Jožefi zlato kolajno za državljanske zasluge, s katero je odlikoval Nj. Vel. kralj Peter II. na svoj rojstni dan od 6. sept. 1936 njo in druge še živeče matere naših v Dobrudži padlih vojnih prostovoljcev. Izročitvi odlikovanja bodo prisostvovale deputacije nacionalnih organizacij, prisostvuje pa naj tudi širša javnost. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Nocojšnji orkestralni koncert, ki bo ob 20 v veliki filharmonični dvorani nam bo pokazal Emil Adamiča kot skladatelja velikih simfoničnih del. Za veliki orkester je začel pisati prav za prav šele za časa svojega ujetništva v Turkestanu in od takrat izvira Tatarska suita za veliki orkester in Turkestanske ljubavne pesmi, iz katerega cikla bodo izvajali na nocojšnjem večeru 2 njegovi pesmi. Pozneje pa je napisal Ljubljanske akvarele, suito Iz moje mladosti in scherzo Potrkan ples. Vsa ta dela izvede na nocojšnjem koncertu združeni orkester, ki šteje okrog 70 članov, vodi pa dirigent ljubljanske Radio-oddajne postaje g. D. M. Šijanec. Orkester je bil v številnih skušnjah najvestneje pripravljen, njegov dirigent pa je pri nas že splošno priznan. Zato vabimo k obilnemu posetu nocojšnjega Adamičevega orkestralnega večera in prav posebno še opozarjamo na uvodno besedo h koncertu, ki jo je napisal skladatelj L. M. Škerjanc in se dobi s koncertnim sporedom vred v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice ali zvečer pri biljeterjih. Začetek koncerta je točno ob 20 v veliki filharmonični dvorani.

Društvena soba v Vzajemni zavarovalnici. Drevi ob 8 setanek Prosvetnega društva »Ljubljana« — mesto. Govoril bo g. dr. Josip Vorščič.

XVIII. prosvetni večer, ki bo danes 12. febr. ob 8 v verandni dvorani hotela Union je socialnega značaja. Na dnevnem redu je predavanje o kolodvorskem misijonu v Ljubljani, ki ga vrši že dolgo vrsto let SK Ženska zveza. Kot predavateljica nastopi gdč. Anica Lebarjeva. V besedi in sliki bo pokazala delo te dobrodelne organizacije. Dekleta, ki prihajajo iz dežele, pogosto zabredejo v blate in se zgube. Neznano jim je to delo, nihče jih ni opozoril kam naj se obrnejo ko pridejo v mesto. Nedavno smo slišali, da je morala ljubljanska policija lansko leto postopati proti 177 propadlim dekletom. Dolžnost naša je, da se za te socialne institucije vsaj zanimamo, če ne moremo sami sodelovati ali podpirati. Z modrim nasvetom in z duhovnimi sredstvi bi bila marsikatera slovenska dekle in žena rešena propada. Vsi dobro misleči meščani in idealna mladina se vljudno vabijo na nocojšnji prosvetni večer.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 12. februarja: 11 Šolska ura: Borba za morsko globino — potapljači, dialog, vodi g. Miroslav Zor — 12 Slovenska pesem in glasba (plošče) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Čas, spored obvestila — 13.15 Operne fantazije (plošče) — 14 Vreme, borza — 18 Ženska ura: Vzgoja otroka (gdč. A. Lebarjeva) — 18.20 Francoski operni spevi (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stane Leben) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Jugoslovanski značaj (Borovšak iz Belgrada) — 19.50 Zanimivosti — 20 Prenos koncerta Adamičevih orkestralnih skladb iz Filharmonije. Izvaja: Veliki simfonični orkester. Dirigent: Drago Mario Šijanec. — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.30 Angleške plošče — Konec ob 23. uri.

Drugi programi

Petek, 12. februarja Belgrad-Zagreb: 20 Koncertni večer — *Trst-Milan:* 16 Koncert iz akademije sv. Cecilije — 21 Simfonični koncert — *Rim-Bari:* 20.40 Opereta — *Praga:* 20.05 Sodobna francoska pianinska glasba — 20.30 Igra — *Varšava.* 20.15 Simfonični koncert — *Königsberg* 21 Haydnov oratorij »Zima« — *Lipsko:* 18 Draždanska filharmonija — *Köln:* 20.10 Vojaški večer — *Frankfurt:* 21 Opereta »Lekarnar« — *Beromünster:* 19.50 Švicarska glasba — *Bukarešta:* 19.35 Opera — *Toulouse:* 21.30 Simfonični koncert.

Kitajski skavti v sprevodu v Nankingu.

M. Candie:

Vihar nad Kitajsko

Tu pa tam te zidove pretrgajo vrata iz rdečega laka, okrašena z bakrenimi izboklinami. Toda če za trenutek umolknejo branjevci, ki ponujajo na svojih pladnjih slaščice vseh barv in vseh vonjav, in prisluhnem, pa takoj zaslišim cvrčanje in prepevanje ptičev za zidove.

Ni dvoma, vrtovi so zavarovani s temi skrivnimi zidovi, ki jih od zgoraj ni videti. Res, ti zidovi so za Peking značilni. Vsaka hiša je v zavetju vrta, ki ga obdajajo zidovi. Vsaka mestna četrt je obdana z zidovi in vse mesto je spet zavarovano z zidom, ki je dolg kakih petdeset kilometrov.

V Evropi je vsak meščan ponosen, da ima razgled na cesto. V Pekingu pa spada k dobremu vedenju, da človek nazunaj skriva zunanja znamenja svojega blagostanja. Naj bodo hiše ponižne ali bahate, vse kažejo sprehajalcem podobne zidove. Za zidovi so tri ali štiri skrita dvorišča, prav na koncu pa je hiša, ki kaže vhodu hrbet.

K sreči hranijo hutungi še druge zanimivosti za ogledovanje, kakor pa samo zidove in pročelja.

Na vsakem križišču so pražarne in kuhinje kar pod milim nebom. Te vam pripravljajo skušnjave. Medtem, ko jedci prežvekajo in grizejo in se bašejo, pa popotni pripovedovalec zabava vse z neskončno dolgo stórijo z različnimi prigodami, v kateri se izmišljeno meša s komedijo, drama s cirkusom. Uspeh, ki ga dosegajo ti ustmeni in premikajoči se podlistki, je neverjeten: poslušalci jim kar vise na ustih. Če se pripovedovalec v najbolj vzvišenem trenutku poredno ustavi, ostanejo vsa usta odprta in pozabijo žvečiti vse dotlej, dokler ljudski pesnik ne nadaljuje svoje povesti.

Jutri bom spet na istem mestu, kjer sem jih pustil danes, dobil vse, poslušalce in pripovedovalca. Poslušalci bodo nestrpno čakali, kdaj bo pripovedovalec nadaljeval svojo zgodbo, ta pa bo prav tako težko pričakoval, kdaj bo spet lahko začel. Tu ni ne zanj ne za one nevarnosti, da bi jih motili viharni avtomobili. Po hutungih blodijo samo redke molčeče in dostojne rikše.

Malo dalje tekajo po cesticah bivši cesarski skopljenci, ki jih človek lahko spozna po njihovem vreščečem glasu, ter ponujajo mimogredočim dragocene jedi, zavite v zelene liste. Čudne jedi, res ki jim ni moči ne po vonju, ne po videzu, ne po okusu prepoznati, iz česa so narejene.

»Poskusite, gospod,« sili vame eden izmed njih, ko vidi, da klevam. »To je nekaj, kar so nosili na mizo cesarju v Prepovedanem mestu!«

In zdi se mi, da se njegov glas kar topi, ko se spominja tistih srečnih in daljnih časov, ko mu ni bilo treba tekati ves dan po cestah, da se lahko preživlja kot svoboden in pošten človek.

Nenadno sem se znašel v vrtovih nekega templja, posvečenega soncu. Preganjal me je nadvse sladak zvok, neka svojevrstna nasladna godba ali še bolje, nekako žvižganje, ki se je prelivalo v štirih tonih. Šele pozneje sem izvedel, da je ta godba v ozračju, ta koncert palčkov in vil izviral iz malih bambusovih piščali različne velikosti in debeline, ki so privezane pod krila stotin golobov, ki oživljajo tempeljski vrt. Ko so se dvigali v polet, je veter pihal skozi male piščali in vzdihoval v tistih ljubkih in očarljivih zvokih.

Ko je padel mrak, sem prišel spet v svojo sobo, tedaj mi je prišla v glavo misel:

»Kaj pa vojna? Sovražnosti? Kaj pa pokolji?«

Na svojem sprehodu in med razgovori, ki sem jih imel, nisem niti enkrat zasledil niti migljaja, niti besedice o tej strašni vojni, o lakoti, o ropanjih.

Pač pa je bilo drugi dan vse drugače.

Takoj, ko sem se prebudil, mi je naznanil listič, ki so mi ga potisnili v sobo pod vrati, in katerega je pošiljal konzul, kako se moram vesti in za kaj moram skrbeti v primeru državljanske vojne ali če bi mesto začeli oblegati. Vse, kar je v vojni bilo potrebno vedeti ali storiti, je bilo določeno že kar vnaprej.

Ta dan je bilo nemogoče pozabiti, da je Kitajska sredi vojne. Res je, da ga nisem prebil med Kitajci, marveč med ljudmi svoje barve. Ni bilo nič več tajnostnih palač za visokimi zidovi, nič več cestic, nič več pražarn in kuhinj pod milim nebom, temveč mednarodno mesto, predel inozemskih poslaništev in konzulatov, bele hiše, ki jih je bilo videti za omreženimi ograjami, igrišča za tenis, prostori za golf. Vrnil sem se v Evropo, v naše civilizirane kraje, kjer se ne šalimo z vojno.

Kakor vsako izmed okrožij, ki tvorijo kitajsko prestolnico, tako je tudi mednarodno mesto obdano z zidovi. Blizu Šien Mena, Vodnih vrat, kjer vstopim v to okrožje, je zid napol podrt in ves razpraskan od krogel. To so zadnji sledovi boksarske vstaje. Na tabli angleškega poslaništva berem naslednje besede, ki vsebujejo cel program angleške politike na Kitajskem: »Lest we forget«, da ne pozabimo! O, Angleži ne bodo pozabili.

In res, tu se nič ne pozabi. Kljub obzirnosti in zadržanosti, ki je lastna vsem diplomatskim poklicnikom, naj bodo te ali one narodnosti, vendar vsi kažejo, da jih muči bojazen pričujočih ur.

»Kaj nam prinese jutrišnji dan?«

»Kdo bi vedel povedati.«

»Peking menda vendar ni v nevarnosti?«

»Prav varni tu najbrž nismo.«

»Gotovo da ne. Japonci imajo dolge zobe . . .«

»To je pogumen narod . . .«

»Saj bo posredovala Zveza narodov?«

»Zveza narodov zmeraj samo posreduje.«

Človek, ki je govoril z mano, se opraviči in se oddalji. Iz njegovega uglajenega smeha sklepam, da se boji, da je povedal preveč. Sploh pa je pri tem popoldanskem čaju, kamor se je zbrala vsa mednarodna družba iz Pekinga, obup na vseh obrazih popoln.

(Nadaljevanje.)

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 2994 in 2996. Uprava: Kopitarjeva 6. Telefon 2992. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.